

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด อายุต่ำกว่า 20 ปี จังหวัดราชบุรี

สุภาภรณ์ มีแก้ว*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการหลังคลอดในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดราชบุรี โดยวิธีการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ระเบียบวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาวัยรุ่นอายุ ต่ำกว่า 20 ปี ในเขตจังหวัดราชบุรี ที่มารับบริการหลังคลอดที่โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชนในเขตจังหวัดราชบุรี และยินดีเข้าร่วมในการวิจัย สามารถพูดและสื่อสารภาษาไทยได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 166 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตร Infinite population proportion กรณีไม่รู้จำนวนประชากรของ Wayne W., D. (1995) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 21 โดยใช้สถิติพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม กับการตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Interference statistics) คือ chi-square test หรือ Fisher's exact test ผลการศึกษา พบว่าวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการหลังคลอดในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดราชบุรี มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำ คือ การศึกษามีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าวัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำสูงกว่าวัยรุ่นที่เรียนหนังสือ ร้อยละ 32.6 ร้อยละ 13.8 ตามลำดับ เนื่องจากวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา และทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้คุณค่าของตนเอง การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ รวมทั้งการรู้เท่าทันผู้อื่น และการคุมกำเนิด อาชีพมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าการประกอบอาชีพรับจ้างและไม่ได้ประกอบอาชีพ มีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำสูงกว่าอาชีพค้าขาย ร้อยละ 54.1 และร้อยละ 13.3 ตามลำดับ เนื่องจากวัยรุ่นที่ไม่ประกอบอาชีพมีเวลาว่างมาก สามารถเลี้ยงลูกได้หากมีการตั้งครรภ์ จึงมีโอกาสนในการตั้งครรภ์สูงกว่า ส่วนการประกอบอาชีพรับจ้าง มีการทำงานเป็นเวลาที่แน่นอน หรือเป็นกะมีเวลาว่างที่ชัดเจนและมีรายได้ที่แน่นอน จึงมีโอกาสนในการตั้งครรภ์สูงกว่าอาชีพค้าขาย ซึ่งมีเวลาว่างค่อนข้างน้อยกว่า และความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควร พบว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร อยู่ระดับต่ำมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำ(ร้อยละ 35.8) สูงกว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร อยู่ระดับปานกลางและระดับสูง ร้อยละ 19.4 และ ร้อยละ 7.8 ตามลำดับ เนื่องจาก วัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร สามารถวางแผนการตั้งครรภ์ การคุมกำเนิด การป้องกันการตั้งครรภ์ และป้องกันความเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เหมาะสม

คำสำคัญ : การตั้งครรภ์ซ้ำ, มารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี

*นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ

Factors associated with repeated pregnancy in postpartum adolescent mothers under 20 years of age Ratchaburi Province.

supaporn Meekaew*

Abstract

Objective : to study factors associated with repeated pregnancy in postpartum adolescent mothers under 20 years old. After birth in the center hospital, general hospital and community hospitals. In Ratchaburi 11 hospitals, 10 districts.

Material and Method : descriptive research. The sample size consisted in postpartum adolescent mothers under 20 years old. After birth in the center hospital, general hospital and community hospitals. In Ratchaburi 11 hospitals, 10 districts. And welcome to the research can speak and speak thai. 166 samplesize Calculate by Infinite population proportion Wayne W., D. (1995). Descriptive statistics, analyze data with descriptive statistics include percentage, average, standard deviation, analyze the relationship between variables using chi-square statistics. And analyze the relationship between personal factors. Behavioral factors. Socio - economic factors with inference statistics chi - square test หรือ Fisher's exact test.

Results : The study was associated with repeated pregnancies in adolescent mothers under the age of 20 years. It was found that adolescents did not study have a higher chance of pregnancy than teens and found that the profession is related with repeated pregnancies in adolescent mothers under the age of 20. It was found that the occupation of the contracted employment is higher than the trade profession and unoccupation understanding in health factors to prevent unwanted pregnancy have related in repeated pregnancy of adolescent mothers under age 20, with adolescent mothers have understanding in health factors in such a low level more than the one who have understanding in health factors in moderate and high level and the other factors were not associated.

keywords : Repeat pregnancy, Adolescent mothers under age 20

*Public Health Academic Officer Ratchaburi Provincial Health Office Health Promotion Group

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุบัติการณ์ของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนามีอัตราสูง การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในปัจจุบันได้กลายมาเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากของสังคมไทย โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นและวัยรุ่นที่หันมาสนใจเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควรหรือตั้งแต่ในวัยเยาว์ จนทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมและการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการขาดความรู้ในการป้องกันจนนำมาสู่การตั้งครรภ์และการทำแท้งในที่สุด¹ ข้อมูลของประเทศไทยล่าสุดคือข้อมูลในปี พ.ศ.2552^{2,3} อัตราคลอดในวัยรุ่นไทยอยู่ที่ 46.7 ต่อ 1,000 คน ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก แต่สูงกว่าภาพรวมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อัตราคลอดในวัยรุ่นล่าสุดที่มีการคำนวณของแต่ละประเทศ ประเทศไทยจะอยู่อันดับที่ 107 ของโลก อันดับที่ 15 ของเอเชีย และอันดับที่ 6 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากข้อมูลสถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2558¹ พบว่าตลอดปี 2558 มีหญิงคลอดบุตรจำนวนทั้งสิ้น 679,502 ราย เป็นการคลอดจากแม่วัยรุ่นอายุ 10 - 19 ปี จำนวน 104,289 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของการคลอดทั้งหมด อัตราการคลอดซ้ำในกลุ่มอายุ 10 - 19 ปี ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ร้อยละ 10.2 ในปี พ.ศ.2547 เป็นร้อยละ 12.4 ในปี พ.ศ.2557 และในกลุ่มอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.8 โดยลดลงเล็กน้อยใน พ.ศ.2558 เท่ากับร้อยละ 12.2 สำหรับจังหวัดราชบุรีพบว่าอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2550 เท่ากับ 65.4 ปี 2553 เท่ากับ 61.1 ปี 2555 เท่ากับ 66.1 และปี 2556 เท่ากับ 52.37 (จำนวน 1,530 คน)³ และยังพบวัยรุ่นมีการตั้งครรภ์ซ้ำมากขึ้น และมักตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ ร้อยละ 41

ในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น พบว่าการให้ความรู้เรื่องความเสี่ยง หรือผลกระทบของการตั้งครรภ์วัยรุ่นแก่มารดาวัยรุ่น ให้เข้าใจว่าการตั้งครรภ์ซ้ำส่งผลกระทบ

ทุกด้านแก่มารดาวัยรุ่น สามารถทำให้มารดาวัยรุ่นมีพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำได้ และการให้ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดแก่มารดาวัยรุ่น จะสามารถเว้นช่วงการตั้งครรภ์ได้^{4,5}

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาและความสำคัญของการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด จึงได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยศึกษาในมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในจังหวัดราชบุรี เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุคลากร ด้านสุขภาพในการนำมาปรับปรุงการให้บริการในการดูแล และป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ดีด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด อายุต่ำกว่า 20 ปี จังหวัดราชบุรี

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เป็นมารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่อายุน้อยกว่า 20 ปี ที่มารับบริการหลังคลอดในโรงพยาบาล ในจังหวัดราชบุรี เดือน มิถุนายน – กันยายน 2561 และยินดีเข้าร่วมในการวิจัย สามารถพูดและสื่อสารภาษาไทยได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการหลังคลอดในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 11 โรงพยาบาล 10 อำเภอ จำนวน 166 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตร Infinite population proportion กรณีไม่รู้จำนวนประชากรของ Wayne W., D. (1995)

$$n = \frac{z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2 p(1-p)}{d^2}$$

โดยกำหนดค่า Proportion (p) = ค่าสัดส่วนของจำนวนหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่ตั้งครรภ์ซ้ำ ซึ่งมีค่า 0.12 (มาลีวัลเลิศสาครศิริ, 2557, อังสนา วิศรุตเกษมพงศ์ และสมจิตร เมืองพิล, 2556) Error (d) = 0.05 Alpha (α) = 0.05, $Z(0.975) = 1.959964$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างต่ำ 163 คน งานวิจัยครั้งนี้เก็บกลุ่มตัวอย่างได้ 166 คน

ซึ่งการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ดำเนินการ โดยขอความร่วมมือจากผู้รับผิดชอบงานวัยรุ่น และผู้รับผิดชอบงานตึกหลังคลอดในโรงพยาบาลทุกแห่งดำเนินการเก็บแบบสอบถาม (เฉพาะมารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่มารับบริการ หลังคลอดในโรงพยาบาล ในจังหวัดราชบุรี เดือนมิถุนายน – กันยายน 2561 และยินดีเข้าร่วมในการวิจัยสามารถพูดและสื่อสารภาษาไทยได้)

นิยามศัพท์

1. การตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงตั้งครรภ์ หมายถึง การตั้งครรภ์ตั้งแต่ครั้งที่ 2 ขึ้นไปของมารดาวัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ในจังหวัดราชบุรี

1.1 วัยรุ่น (Adolescent) หมายถึง วัยที่เป็นช่วงเวลาในการเจริญเติบโตของมนุษย์ เป็นช่วงของการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังจากในวัยเด็กและก่อนวัยผู้ใหญ่ อยู่ในช่วงระหว่างอายุ 10-19 ปี (World Health Organization, 2011)

1.2 การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ (Unwanted pregnancies) หมายถึง สถานการณ์ของการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ ไม่ได้มีการวางแผนจะเกิดขึ้น การไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด การถูกข่มขืนจนตั้งครรภ์ การตั้งครรภ์ก่อนการสมรส ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านภาวะต่างๆ ด้านเศรษฐกิจ การไม่รับผิดชอบของบิดาของเด็กในครรภ์ เป็นต้น

2. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของแต่ละบุคคล ได้แก่ อายุ อายุของสามี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ก่อนการตั้งครรภ์ อาชีพ การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

2.1 อายุ หมายถึง อายุของมารดาวัยรุ่นในจังหวัดราชบุรีที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เศษ 6 เดือนนับเป็น 1 ปี

2.2 อายุของสามี หมายถึง อายุของสามีของมารดาวัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เศษ 6 เดือนนับเป็น 1 ปี

2.3 สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพสมรสของมารดาวัยรุ่น แบ่งได้ดังนี้

สมรส ได้แก่ ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

หม้าย ได้แก่ ผู้ที่คู่สมรสได้ตายไปแล้ว และขณะนี้ยังไม่ได้สมรสใหม่

หย่า ได้แก่ สามีภรรยาที่จดทะเบียนหย่า ต่อนายทะเบียนถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ความเป็นสามีภรรยาสิ้นสุดลง

แยกกันอยู่ ได้แก่ ผู้ที่มีได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้วแต่ยังไม่ได้หย่ากันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว

2.4 ระดับการศึกษา ก่อนการตั้งครรภ์ หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดาวัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์

2.5 อาชีพ หมายถึง อาชีพของมารดาวัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์

2.6 การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่น หมายถึง อายุของมารดาวัยรุ่นในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและปัจจัยด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่น

3.1 ด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร หมายถึง ความรู้

ความจำ หรือความเข้าใจของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดที่เกี่ยวกับความรู้ด้านเพศศึกษา และการคุมกำเนิดที่ถูกต้องสำหรับวัยรุ่น

3.2 ด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่น หมายถึง ความรู้สึกของวัยรุ่น เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น การรู้จักวางตัวในสังคม การวางตัวต่อเพศตรงข้าม ทักษะชีวิตของวัยรุ่น การป้องกันการตั้งครรภ์ และการรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่ถูกต้อง โดยมีคำตอบให้เลือก 3 ข้อ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย

4. ปัจจัยด้านพฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำหรือแสดงออกมา เช่น การฝากครรภ์ การคุมกำเนิด การเปลี่ยนคู่อุปการเลี้ยงดูบุตร การวางแผนการมีบุตร และความต้องการมีบุตรของสามี

4.1 การฝากครรภ์ หมายถึง การดูแลการตั้งครรภ์ของมารดาวัยรุ่น และทารกในครรภ์ โดยการรับบริการทางการแพทย์ที่โรงพยาบาลของรัฐ หรือเอกชน โดยมี การนัดตรวจติดตามสุขภาพตลอดระยะการตั้งครรภ์ โดยรับบริการฝากครรภ์ครั้งแรกตั้งแต่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ และมีการรับบริการตรวจครรภ์ไม่น้อยกว่า 5 ครั้งก่อนคลอด

4.2 การคุมกำเนิด หมายถึง (contraception) หมายถึง ชนิดของการคุมกำเนิดของมารดาวัยรุ่น แบ่งเป็น 3 วิธี คือ

4.2.1 การคุมกำเนิดแบบชั่วคราว ได้แก่ การกินยาคุมกำเนิด ยาฉีดคุมกำเนิด การนําระยะปลอดภายเป็นต้น ในฝ่ายชาย ได้แก่ การใช้ถุงยางอนามัย

4.2.2 การคุมกำเนิดแบบถาวร ได้แก่ การใส่ห่วงคุมกำเนิด การใส่ยาฝังคุมกำเนิด

4.2.3 การคุมกำเนิดแบบถาวร ได้แก่ การทำหมัน

4.3 การเปลี่ยนคู่อุปการ หมายถึง การเปลี่ยนสามีก่อนการมีบุตรของมารดาวัยรุ่น

4.4 แผนการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง ความคิดหรือการวางแผนของมารดาวัยรุ่น และสามีในการวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอด

4.5 การวางแผนการมีบุตร หมายถึง การวางแผนมีบุตรและการเว้นช่วงการมีบุตร ของมารดาวัยรุ่นและสามี เช่น ความตั้งใจในการมีบุตร หรือการเว้นระยะการมีบุตร

4.6 ความต้องการมีบุตรของสามี หมายถึง ความต้องการของสามีว่าต้องการมีบุตรคนนี้หรือไม่ก่อนการตั้งครรภ์ หรือเป็นการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์

5. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย รายจ่ายในการเลี้ยงดูบุตร และ

5.1 รายได้ หมายถึง เงินที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนที่เป็นรายได้รวมกันทั้งของมารดาวัยรุ่นและสามี (เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ อื่นๆ)

5.2 ลักษณะการอยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะการอยู่อาศัยและการดำรงชีวิตประจำวันของมารดาวัยรุ่น

5.3 รายจ่ายในการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ต้องใช้ในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่ตั้งครรภ์ถึงการคลอด และค่าดูแลในการเลี้ยงดูบุตรตลอดช่วงชีวิตจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

เครื่องมือและการเก็บข้อมูลประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบเติมคำตอบและเลือกตอบเพื่อรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่น เป็นแบบเลือกตอบ มี 3 ข้อ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านพฤติกรรม เป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นแบบเลือกตอบ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS version 21 (Statistical Package for Social Science) ลิขสิทธิ์ของศูนย์ฝึกอบรมและแพทยศาสตร์ศึกษา ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม กับการการตั้งครรภ์ซ้ำของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Interference statistics) คือ chi-square test หรือ Fisher's exact test งานวิจัยฝ่ายจริยธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยในคน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี เลขที่รับรอง RBPH-REC No. 00122561 วันที่รับรอง 23 เมษายน 2561

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัย ส่วนใหญ่เป็นหญิง หลังคลอดอายุมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 98.2 มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 80.1 เป็นนักเรียนในระบบการศึกษา ร้อยละ 37.3 เป็นนักเรียนนอกระบบการศึกษา ร้อยละ 7.2 และไม่เรียนหนังสือ ร้อยละ 55.4 ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 29.5 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 11.4 และไม่ประกอบอาชีพ ร้อยละ 59.0 มารดาวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก อายุต่ำกว่า 14 ปี ร้อยละ 28.3 และมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.7 เป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก ร้อยละ 78.9 และเป็นการตั้งครรภ์ซ้ำ ร้อยละ 21.1 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 166)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
อายุ		
ไม่เกิน 14 ปี	3	1.8
15 ปีขึ้นไป	163	98.2
สถานภาพสมรส		
สมรส	133	80.1
ไม่ได้สมรส (หม้าย, หย่า, แยกกันอยู่)	33	19.6
อาชีพก่อนการตั้งครรภ์		
นักเรียน/นักศึกษาในระบบ	62	37.3
นักเรียน/นักศึกษานอกระบบ	12	7.2
ไม่เรียน (ประกอบอาชีพ)	92	55.4
ประเภทอาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	49	29.5
ค้าขาย	19	11.4
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	98	59.0
อายุของวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก		
ไม่เกิน 14 ปี	47	28.3
15 ปีขึ้นไป	119	71.7
การตั้งครรภ์ซ้ำ		
ครั้งแรก	131	78.9
ครรภ์ซ้ำ	38	21.1

พบว่าการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 16.494$, $df = 2$, $p = 0.000$) โดยพบว่าวัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำสูงกว่าวัยรุ่นที่เรียนหนังสือร้อยละ 32.6 และพบว่าอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 13.138$, $df = 2$, $p = 0.001$) โดยพบว่าการประกอบอาชีพรับจ้างมีโอกาสดังครรภ์ซ้ำสูงกว่าอาชีพค้าขายและไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 38.8 และร้อยละ 29.1 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านอายุ, อายุของสามี, สถานภาพสมรส และอายุของวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ($n = 166$)

ตัวแปร	การตั้งครรภ์ซ้ำ				χ^2	df	p-value
	ไม่ซ้ำ		ซ้ำ				
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ปัจจัยส่วนบุคคล							
อายุ							
ไม่เกิน 14 ปี	3	100.00	0	0.0	0.36	1	1.000
15 ปีขึ้นไป	128	78.5	35	21.5			
อายุของสามี							
ไม่เกิน 20 ปี	80	84.2	15	15.8	3.035	1	.081
20 ปีขึ้นไป	51	71.8	20	28.2			
สถานภาพสมรส							
สมรส	104	78.2	29	21.8	0.48	1	.827
ไม่สมรส (หม้าย/หย่า/แยก)	27	81.8	6	18.2			
การศึกษา							
นักเรียน/นักศึกษาในระบบ	58	93.5	4	6.5	16.494	2	.000
นักเรียน/นศึกษานอกระบบ	11	91.7	1	8.3			
ไม่เรียนหนังสือ (ประกอบอาชีพ)	62	67.4	30	32.6			
อาชีพ							
รับจ้างทั่วไป	30	61.2	19	38.8	13.138	2	.001
ค้าขาย	16	84.2	3	15.8			
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	85	86.7	13	13.3			
อายุของวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก							
ไม่เกิน 14 ปี	37	78.7	10	21.3	.000	1	1.000
15 ปีขึ้นไป	94	79.0	25	21.0			

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควร มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 12.429$, $df = 2$, $p = 0.002$) โดยพบว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

อยู่ระดับต่ำมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำ (ร้อยละ 35.8) สูงกว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร อยู่ระดับปานกลางและระดับสูง ร้อยละ 19.4 และร้อยละ 7.8 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควร และปัจจัยด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่นกับการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี (n =166)

ตัวแปร	การตั้งครรภ์ซ้ำ				χ^2	df	p-value
	ไม่ซ้ำ		ซ้ำ				
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)			
ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควร							
ต่ำ (0 - 5 คะแนน)	34	64.2	19	35.8	12.429	2	.002
ปานกลาง (6 - 7 คะแนน)	50	80.6	12	19.4			
สูง (8 - 10 คะแนน)	47	92.2	4	7.8			
ปัจจัยด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่น							
ต่ำ (0 - 35 คะแนน)	106	77.4	31	22.6	1.123	1	.289
ปานกลาง (36 - 47 คะแนน)	0	0.00	0	0.00			
สูง (48 - 60 คะแนน)	25	86.20	4	13.8			

ปัจจัยด้านพฤติกรรม และ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี

วิจารณ์

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าวัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือมีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำสูงกว่าวัยรุ่นที่เรียนหนังสือ ร้อยละ 32.6 ร้อยละ 13.8 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือขาดความรู้เรื่องเพศศึกษา และทักษะชีวิตในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร การรับรู้คุณค่าของตนเอง

การรับรู้ภาวะเสี่ยงจากการตั้งครรภ์ รวมทั้งการรู้เท่าทันผู้อื่น และการคุมกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพเยาว์ วิศพรณ์, สมจิต ยาใจ (2555) ที่ศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จากการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาพบว่า การตั้งครรภ์ซ้ำอยู่ในกลุ่มไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 64.60 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปริญญา เอี่ยมสำอางค์, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, พรนภา หอมสินธุ์ (2554) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น จากการศึกษาพบว่า มารดาวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำ (ประถมศึกษา) มีการตั้งครรภ์สูงกว่าระดับการศึกษาระดับสูง (มัธยมศึกษา) ร้อยละ 80.3 และ 19.7 ตามลำดับ

2. อาชีพมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าการประกอบอาชีพรับจ้างและไม่ได้ประกอบอาชีพ มีโอกาสตั้งครรรค์ซ้ำสูงกว่าอาชีพค้าขาย ร้อยละ 54.1 และร้อยละ 13.3 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นที่ไม่ประกอบอาชีพมีเวลาว่างมากสามารถเลี้ยงลูกได้หากมีการตั้งครรรค์ จึงมีโอกาสดังครรรค์สูงกว่า ส่วนการประกอบอาชีพรับจ้าง มีการทำงานเป็นเวลาที่แน่นอน หรือเป็นกะ มีเวลาว่างที่ชัดเจนและมีรายได้ที่แน่นอน จึงมีโอกาสดังครรรค์สูงกว่าอาชีพค้าขาย ซึ่งมีเวลาว่างค่อนข้างน้อยกว่า รายได้ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการทำงานหากไม่ค้าขายก็ไม่มีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทน์พร เขียวน้อยรัชตะ, วรรณภา อรรถเมธากุล และ ณัฐกร ประกอบ (2559) ที่ศึกษาอุบัติการณ์การตั้งครรรค์ในวัยรุ่นของโรงพยาบาลชัยนาทนเรนทรด้านอาชีพ พบว่า มารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่ว่างงาน ร้อยละ 66.7 และสอดคล้องกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น (2550) ที่ศึกษาผลการตั้งครรรค์ และการคลอดของวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ พบว่าวัยรุ่นมาคลอดบุตรส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 53.5 วัยรุ่นที่ประกอบอาชีพ มีอาชีพรับจ้างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 16.3 รองลงมาคือ ค้าขายและเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.6 และ 3.8

3. ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ ก่อนวัยอันควร มีความสัมพันธ์ต่อการตั้งครรรค์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 12.429$, $df = 2$, $p = 0.002$) โดยพบว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควรอยู่ระดับต่ำมีโอกาสดังครรรค์ซ้ำ (ร้อยละ 35.8) สูงกว่ามารดาวัยรุ่นที่มีความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควรอยู่ระดับปานกลางและระดับสูง ร้อยละ 19.4 และร้อยละ 7.8 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นที่มีความรู้

และความเข้าใจด้านสุขภาพ เพื่อป้องกันการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควร สามารถวางแผนการตั้งครรรค์ การคุมกำเนิด การป้องกันการตั้งครรรค์ และป้องกันความเสี่ยงจากการตั้งครรรค์ มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (2554) ที่ศึกษาครูไทยกับการสอนเพศศึกษา พบว่าปัญหาการตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นสามารถลดลงได้ หากได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการที่เหมาะสม เริ่มตั้งแต่การสร้างความตระหนักในการป้องกันความเสี่ยง โดยให้เด็กรับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การสร้างทักษะในการควบคุมตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่จำเป็นอย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญญา เอี่ยมสำอาง, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรรค์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น พบว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการตั้งครรรค์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น

สรุป

พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี คือ การศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรรค์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าวัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือมีโอกาสดังครรรค์ซ้ำสูงกว่าวัยรุ่นที่เรียนหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพเยาว์ วิศพรณณ์ และสมจิต ยาใจ (2555) ที่ศึกษาผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ จากการตั้งครรรค์ของแม่วัยรุ่น จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาพบว่า การตั้งครรรค์ซ้ำอยู่ในกลุ่มไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 64.60 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปญญา

เอี่ยมสำอางค์, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรณา หอมสินธุ์ (2554) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น จากการศึกษา พบว่า มารดาวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำ (ประถมศึกษา) มีการตั้งครรภ์สูงกว่าระดับการศึกษาระดับสูง (มัธยมศึกษา) ร้อยละ 80.3 และ 19.7 ตามลำดับการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี โดยพบว่าการประกอบอาชีพรับจ้างและไม่ได้ประกอบอาชีพ มีโอกาสตั้งครรภ์ซ้ำสูงกว่าอาชีพค้าขายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทพร เขียวน้อยรัชตะ, วรรณภา อรรถเมธากุล และณัฐกร ประกอบ (2559) ที่ศึกษาอุบัติการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของโรงพยาบาลชยันนาทเรนทร ด้านอาชีพ พบว่า มารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่ว่างงาน ร้อยละ 66.7 และสอดคล้องกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น (2550) ที่ศึกษาผลการตั้งครรภ์และการคลอดของวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ พบว่าวัยรุ่นมาคลอดบุตรส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 53.5 วัยรุ่นที่ประกอบอาชีพ มีอาชีพรับจ้างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 16.3 รองลงมา คือ ค้าขายและเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 10.6 และ 3.8 และความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ก่อนวัยอันควรมีความสัมพันธ์ต่อการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (2554) ที่ศึกษาครูไทยกับการสอนเพศศึกษา พบว่าปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นสามารถลดลงได้ หากได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการที่เหมาะสม เริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้ความตระหนักในการป้องกันความเสี่ยง โดยให้เด็กรับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การสร้างทักษะในการควบคุมตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และการสร้างสัมพันธ์ภาพ รวมทั้งการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่จำเป็นอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตั้งครรภ์ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี ในจังหวัดราชบุรี

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญญา เอี่ยมสำอาง, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรณา หอมสินธุ์ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น พบว่าสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพแก่วัยรุ่น เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตภาวะเสี่ยงต่อตนเอง สังคมและครอบครัว และการคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่น

2. ควรจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้แก่วัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือ หรือวัยรุ่นที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทั้งในชุมชนและในโรงงาน และความรู้ด้านการคุมกำเนิดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น รวมถึงการเข้ารับบริการฝากครรภ์คุณภาพในกรณีที่มีการตั้งครรภ์ เพื่อป้องกันภาวะเสี่ยงและป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาผลการจัดโปรแกรมการให้ความรู้วัยรุ่น เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตภาวะเสี่ยงต่อตนเอง สังคม และครอบครัว การวางแผนที่เหมาะสมต่อเพื่อนต่างเพศสำหรับวัยรุ่น และการคุมกำเนิด เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในมารดาวัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือ หรือวัยรุ่นที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และวัยรุ่นที่ไม่ประกอบอาชีพในชุมชน หรือในโรงงาน

2. ควรทำการศึกษาหาปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือหรือวัยรุ่นที่ประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย และวัยรุ่นที่ไม่ประกอบอาชีพมีการตั้งครรภ์ซ้ำสูง เช่น ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นที่ประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย

และวัยรุ่นที่ไม่ประกอบอาชีพเกิดการตั้งครรภ์และตั้งครรภ์ซ้ำ เพื่อจัดการป้องกันหรือกำจัดปัจจัยเสี่ยงนั้น

3. ควรรออกแบบการศึกษาเชิงทดลองเพื่อพัฒนาโปรแกรมการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำในวัยรุ่นเน้นการป้องกันการตั้งครรภ์ในระยะยาวและมีประสิทธิภาพสูง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.พัชรินทร์ สมบูรณ์ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาวิจัย ให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษา นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดราชบุรี และผู้บริหารทุกท่านที่สนับสนุนการอบรมและดำเนินการจัดทำวิจัย Project Manager งานวัยรุ่นระดับอำเภอ และผู้รับผิดชอบงานวัยรุ่นระดับสสอ. และ รพ.ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและเอื้อเพื่อการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม และให้การช่วยเหลือในการทำงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

1. รายงานประจำปีงบประมาณ 2559 กรมอนามัย (ออนไลน์).<http://203.157.116.24:7080/miskkk/page-870.html>, accessed 3/12/2015
2. ข้อมูลสถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2553 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, สถิติการจดทะเบียนเกิด พ.ศ. 2553 สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. Policy Brief.ธ.ค.2557 ; 2 (19)
3. สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย พ.ศ.2556 Statistics on Adolescent Births Thailand 2013. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
4. ปญญา เอี่ยมสำอาง, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, พรนภา หอมสินธุ์. ปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของวัยรุ่น. The Public Health Journal of Burapha University. 2556; 8 (1) : 55-67.
5. ฤดี ปุณบางกะดี, เอมพร รตินธร. ปัจจัยและผลกระทบจากการตั้งครรภ์ซ้ำของสตรีวัยรุ่นไทย กรณีศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลศาสตร์. 32(2) : 23-31.
6. ปญญา เอี่ยมสำอาง. ปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ซ้ำที่ไม่ตั้งใจของแม่วัยรุ่น จ.ฉะเชิงเทรา มหาวิทยาลัยบูรพา.
7. จนนท์พร เขียวน้อยรัชตะ, วรรณ อรรถเมธากุล, ณัฐกร ประกอบ. ศึกษา อุปติการณการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของโรงพยาบาลชัยนาทนเรนทร ; 2559
8. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 6 ขอนแก่น. ศึกษาผลการตั้งครรภ์และการคลอดของวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ; 2550
9. ดร.ทองทิพย์ สละวงษ์ลักษณ์, ธวัชชัย เอกสันติ. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รายวิชาเพศศึกษาเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม การป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ; 2557